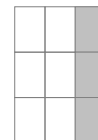

Datum: 16.06.2015
Medij: Ona magazin
Rubrika: Bez naslova
Autori: Redakcija
Teme: Etnografski muzej Srbije

Napomena:
Površina: 172
Tiraž: 0

Naslov: Tajna lapota

Strana: 91

Tajna lapota

Antropolog Bojan Jovanović, autor knjige „Tajna lapota“, rekao je **svojevremeno za „Telegraf“ da lapot zapravo nije ni običaj ni ritual, već mit, tačnije, „priča s dubljim psihološkim konotacijama“** i preventivnom socijalnom funkcijom.

– **Ovaj mit je od davnina prisutan u folklorima raznih naroda**, između ostalog, Romana, Germana, Slovena i predstavlja etičku poruku zajednice da se **takav čin** (lišavanje života **starih i mudrih članova zajednice**) **nikad ne sme vršiti**. Tačnije, prava suština priče o lapotu nije u opisu ritualnog ubijanja staraca, nego naprotiv, u njegovom **ukidanju, zabrani oceubistva u ime sprečavanja haosa**, a zarad civilizovanog rešavanja generacijskog sukoba i opstanka kulture.

– Često se, u cilju **potvrđivanja lapota pribegavalo pozivanju na različite motive**, koji nemaju nikakve veze s njim. Na primer, na istorijske činjenice prema kojima su iz **ekonomskih razloga neki narodi, poput Eskima, ostavljali svoje stare da umru**. Ili na običaj iz Istočne Srbije, koji je „živeo“ u 19. veku, u okviru kojeg bi roditelje, onda kada više nisu sposobni za privređivanje, **ostavljali „na pojati“**. Tamo bi radili neke prigodnije, lakše poslove i tako živeli, ali odvojeno od bažične porodice, kako bi joj bili na manjem teretu – priča Jovanović.

U delu „Narodna predanja o ubijanju starih ljudi“ iz 1929. godine, velikog srpskog naučnika Vojislava Radovanovića, asistenta Jovana Cvijića, **lapot je opisan kao javni ritualni čin!** Između ostalog, piše da je u **Pirotskom polju lapot vršilo celo selo, tako što bi svaki seljanin motkom udario starca po glavi**. U Istočnoj Srbiji i Crnoj Gori praktikovalo se **stavljanje proje na glavu starca, koja bi se potom udarila čekićem**, dok su Vlasi imali običaj da **novopečene 60-godišnjake prže gvožđem po vratu ili ih sahranjuju žive**. **Ritual su vršila deca ili najbliži srodnici, a onaj koga bi vodili na lapot išao je navodno bez straha, nadajući se boljem životu na onom svetu, jer je tako običaj nalagao.**

Prvi školovani srpski antropolog i upravnik Etnografskog muzeja u Beogradu, Sima Trojanović, u knjizi „Lapot i prokletije u Srba“ (1898.) daje najbolje objašnjenje **zašto je lapot napušten**. Prema njegovom pisanju, običaj je ukinut u 11. veku, nakon što su ljudi shvatili da greše zato što **ubijanjem starih „bespotrebno lišavaju zajednicu njihove mudrosti i iskustva“**.

Datum: 16.06.2015

Medij: RTS1

Emisija: Jutarnji program / RTS

Autori: Nevenka Paunović

Teme: Etnografski muzej Srbije

	Početak	Trajanje
Emisija	16.06.2015 06:00:00	180:00
Prilog	16.06.2015 08:47:00	2:55

Naslov: Izložba ćirilćnih dokumenata

2403

Voditelj:

Jedno od najvaŹnijih obeleŹja društva jednog naroda predstavlja i njegovo pismo. Znaćajnu građu pisanu ćirilicom proteklih vekova, ćuvaju neki primorski gradovi Crne Gore. Jedno od njih je Perast, predstavio je svoje muzejsko blago na izloŹbi „Ćirilćna dokumenta Pereškog arhiva“, od 17.do 19 veka i tako predstavio svoje vrednosti kulturno nasleđe u Manakovoj kući u Beogradu.

Reporter Nevenka Paunović:

Arhivska građa ćini znaćajan deo kulturnog nasleđa svakog društva i naroda, tako vaŹna svedoćanstva govore o postojanju, ali i duhovnosti, pa je stoga izloŹba „Ćirilćna dokumenta Peraškog arhiva“ od 1633.do 1851., otvorena u Manakovoj kući, zaista pravi biser istorijske građe.

Goran Komar, priređivać zbirke dokumenata:

To je jedan da kaŹe, znaćajan deo jedne ogromne nacionalne ćirilćne arhive, koja leŹi u arhivi primorja, ukljućujući i znameniti dubrovaćki arhiv i hercegovaćki arhiv i Peraški arhiv i Kotorski arhiv, pa i druge arhive i brojne privatne kolekcije sa kojima smo imali sreću i privilegiju da se suoćavamo i da ih priređujemo. Ove ćirilće isprave postane selektivna, vodeći raćuna o vrsti i znaćaju dokumenata od 1994.godine. Dakle, eto to je joŹ jedan skromni prinos tog znaćajnog srpskog nacionalnog arhiva koji leŹi u primorskim općtinama u Boki Kotorskoj i Źiroj regiji.

Reporter:

Mali primorski grad moŹe da se pohvali oćuvanjem svog identiteta.

Mirjana Vukasović, dokumentarista Muzeja grada Perasta:

Muzej Perasta smešten je u palati Bujović, koja je građena 1694.godine i u njemu je smeštena pomorska, istorijsko-umetnićka zbirka, kao i etnografska. Pored tih predivnih zbirki muzej ćuva i arhivski građu Pereške općtine, arhiv porodice Visković i osnovne škole grada Perasta.

Reporter:

IzloŹba je otvorena pred rekonstrukciju Manakove kuće.

Mirjana Meniković, direktorka Etnografskog muzeja:

Ta izloŹba će biti otvorena verovatno i posle 1.jula, jer njena postavka ni na koji naćin nesmeta skidanju stalne postavke u Manakovoj kući. Napravićemo nekoliko novih radionica koje su vezane sada za ovu izloŹbu, ovu sjajnu izloŹbu „Ćirilćnih rukopisa“, koji nam dolazi iz Muzeja grada Parasta, sa kojim Etnografski muzej ima jednu vrlo dugogodiŹnju saradnju, posebno Manakova kuća.

Reporter:

Od kandijskog do morejskog rata od Turaka do Mlećana, Dubrovćana ili trgovaca PaŹtrovića, sitne knjige od pre mnogo vekova na ćirilici na izloŹbi u Manakovoj kući.

